

Tribuna Socialistă

ABONAMENTUL: Pe un an 40.— cor. Pe jum. de an 20.— cor. Pe un sfert de an 10.— cor. Abonament la mai multe exemplare pe un an 32.— cor. PENTRU STRENĂTATE: Pe un an 50 cor. (10 Doliari).

Organul Partidului Socialdemocrat din Ardeal, Banat și Ținuturile Ungurene.

Apare de două ori pe săptămână: Joia și Dumineca.

Tovarăși!

La 15 August se încheie conscrierea alegătorilor în liste electorale. După 15 August liste vor fi afișate în cancelariile comunale din fiecare localitate, pentru a orice cetățean cu drept de alegător să le poată vedea în zilele din 15—25 August 1919, în orele de oficiu. Avem deci zece zile spre a controla dacă toti cetățenii îndreptățiti după lege au fost luati în listă sau nu.

În fiecare localitate unde sunt muncitori organizați, să se constituie din secretarul organizației și alți patru membri o comisie electorală, care să cerceteze liste, în oficiu, și să facă reclamațiile de lipsă, intrucât cineva a fost lăsat afară.

Timpul e foarte scurt, deci toate trebuie făcute în grabă. Nimeni să nu rămâne afară din liste, căci acela nu va putea vota la alegeri.

SECRETARIATUL PARTIDULUI.

Adevăruri

pentru d-nii Vlad, Goga și alții.

Cu prilejul discuțiilor dintre socialisti și naționaliști în Marele Sfat, s-au ridicat felurite afirmații neadevărate și s-au spus foarte multe naivități din partea domnilor naționaliști față de partidul socialist. Nu mai amintim aici mărgăritarul de cumințenie scăpat din gura d-lui Suciu, care susține că întreg partidul socialist la noi nici nu există, și numai o imagine, o închipuire. Vroim să răspundem însă la câteva constatări greșite, făcute de d-nii Vlad, Goga și alții. D-l Vlad spunea, că la noi socialismul e o plantă importantă și n'are teren de dezvoltare, de oarece n'avem capitalism. Iar d-l Goga, deși nu neagă că partidul socialist are drept de existență, spune totuși că partidul nostru s'a creat și a devenit ceva prin simplul fapt că domnii naționaliști au binevoie a noastră și pe noi la Alba-Iulia, dându-ne acolo un rol oarecare. Fără această »greșală« politică a partidului național, crede d-l Goga, azi la noi stările ar fi tot cele dinainte de război, adică partidul socialist în Ardeal ar fi totuși de slab și nefinsemnat ca și atunci.

Să vedem într-adevăr cum stau lucrurile. D-l Vlad are totuși dreptatea când afirmă că socialismul acolo are teren de dezvoltare mai bun, unde capitalismul e în floare, unde există o industrie dezvoltată. Acestea-i un adevăr, ce-l găsești în fiecare abecedar socialist. Până aici suntem de acord cu d-l Vlad. D-lui greșește însă atunci, când susține că la noi în Ardeal n'ar exista acel capitalism, care să dea naștere mișcărilor muncitorești. E adevarat, n'avem aici un capitalism românesc, dar capitalism în sensul cel mai strict al cuvântului avem! Avem o industrie minieră, care lucra cu sute de mii de brațe, dintre cari parte cea mai mare chiar românești, avem uzine metalurgice și sute de fabrici de tot soiul. Numărul lucrătorilor ce-si căstigă pâinea de toate zilele în industria din Ardeal, Banat și celelalte părți alipite la România, se urcă cel puțin la un sfert de milion. Cum se poate spune în felul acesta că n'avem capitalism și prin urmare socialismul la noi ar fi o plantă importantă?

Dar bine, bine, zice d-l Goga, capitalism avem noi, nu-i vorbă, însă totuși rămâne întrebarea cum s'a creiat partidul socialist la noi, la români?

Răspundem: În mod foarte natural! L'a creiat războiul, l'a creiat unirea tuturor românilor și în fine l'a creiat o simplă schimbare de roluri între elementele maghiare și române din mișcarea muncitorească.

Chiar dacă n'am luă în seamă faptul că începuturi de socialism au existat în sănătul poporului românesc din Ardeal chiar și cu un deceniu înainte de război, trebuie să știe orișincine că războiul de cinci ani de zile n'a trecut nici peste poporul românesc dela noi, fără a lăsa urme adânci în organismul lui social. Trebuie să se stie că în decursul acestor cinci ani de mizerie și chinuri, s'a desfășurat și la noi foarte mult clasele sociale. Pentru mulți războiul a fost un prilej de imbogătire, dar pentru masele largi ale poporului, războiul a însemnat decădere, săracie, ruind.

Sau creiat aşa dar și la noi părturi noi sociale, care până aci erau necunoscute, s'a creiat proletariatul. Si iarăși e foarte firesc ca 'n vremurile de azi,

Dacă cineva nu iubește omenirea, nu și va iubi cu adevărat nici patria, care e un membru din omenire și pe care nu-l poți rupe fără a-l face să săngereze, să sufere și să moară.

Alegerile și starea de asediul.

Timpul trece și ne apropiem tot mai mult de 15 Septembrie, dată fixată pentru ținerea alegerilor parlamentare. Marele Sfat a votat deja legea pe temeiul căreia se vor face aceste alegeri, iar conscrierea alegătorilor se încheie deja la 15 August. Se fac deci toate pregătirile în vederea alegerilor, adeverind tot mai mult pe aceia, care spuneau că alegerile nu se vor mai amâna, ci se vor face la 15 Septembrie.

Tinem ca deocamdată să spunem numai că Arhiducele Iosif, era Habsburgul iubit al sovinistilor maghiari. El însuși e sovinist maghiar și prin venirea lui la putere, ideia de stat ungar va renaște din cenușe. Guvernul Arhiducelui Iosif nu este și nu poate fi reîngrijirea voinei poporului, dar el nu poate fi nici pe placul poporului român, căci prin el se va restaura vechea politică sovinistă ungurească, care niciodată nu se va împăca cu descompunerea Ungariei, creind astfel o turbură venită a pacii.

Și va fi culmea ironiei când la Budapesta, cu ajutorul soldatului român, vor refișa morții, vor refișa Habsburgii și cei mai umili servi ai lor: sovinistii maghiari...

Tinuta României la Conferința de pace. D-l Brătianu s'a reînstorș înainte cu câteva săptămâni dela Paris, pentru a Conferința de pace nu voia să respecte nici tratatul dela 1916, prin care s'a acordat României Banatul întreg, iar pe deasupra se cerea

ca nouă stat român să primească ca Liga Națiunilor să fie protectorul națiunilor străine dela noi, îndatorindu-ne totodată ca să luăm parte la plătirea tuturor datoriilor fostei Imperiile austro-ungare.

Era vorba că d-l Brătianu să abzică, venind alt guvern la putere, care să-și ia răspunderea pentru semnarea unei asemenea păci. Nu s'a găsit însă nimeni, care să primească sarcina aceasta. Si astfel lucrurile s'au tot tărgănat, neluându-se nici o hotărâre. Acum, după ce armata română a doborât bolșevismul din Ungaria și se află azi în Budapesta, cercurile guvernamentale din București cred că sosit momentul când »trebuie reluată acțiunea diplomatică la Paris« — pentru a scoate dela conferința de pace ceeace până acum nu s'a putut scoate.

La București urmează a se ține în scopul acesta un consiliu de miniștri, la care va luă parte și d-l Iuliu Maniu, reprezentând dânsul acolo punctul de vedere al Consiliului Dirigent.

Lupta de clasă și naționalismul.

Cuvântarea tovarășului Ioan Flueras, restituită în ședința dela 2 August a Marelui Sfat.

Onorat Mare Sfat! Domnilor!

Vă rog, să mi dati voie să răspund la unele observări, ce s'au făcut aici.

Trăim zile istorice. Aceasta se dovedește și prin faptul, că la noi români, lupta de clasă acum s'a început între români și români.

Cred, domnilor, că toti aceia, care s'au ocupat de chestiunile sociale, cu sociologia, sunt convingiți de aceasta, nu trebuie să fie convinsi de noi, de socialisti, că acest fapt este că se poate de natural.

Vor fi însă oameni, care fiind occupați cu alte chestiuni, au neglijat chestiunile sociale și astfel nu le putem aduce invinuirea, că nu s'au putut ocupa și de muncitorul român. Eu vă rog însă, domnilor, să nu vă surprinde: lupta s'a început și ea se va da tot mai mult. Noi avem curajul convingerilor și avem credință, că ele se vor realiza. O simțim aceasta tocmai așa cum o pot simți și alte clase sociale, că li se vor realiza credințele lor și numai credința aceasta le dă puterea, ca să lupte pentru realizarea scopurilor lor. Tot așa și noi nu am fi oameni ciștinți, dacă n'am luptat pentru convingerile și scopurile noastre, ceeace nu înseamnă, că trebuie să apucăm pe calea cea mai rea, ce nu folosim de mijloacele dictate de împrejurările în care trăim și avem latitudinea, să n'le alegem și tocmai de aceea și fi de dorit, ca nu numai dintr-o parte, ci și din cealaltă să se manifesteze mai multă încredere unul față de altul, dacă nu înțelegem. Eu, domnilor, nu pot să vă înțeleag pe d-voastră când vă săbetează așa mult pe tema, că socialdemocrații nu țin cont de aspirațiile naționale. Acuzațiile acestea sunt fără temei. Ați putea d-voastră să arătați aici vreun partid socialdemocrat, care ar fi contra intereselor națiunii? (Interviu.)

O voce: Da, Lenin și Trotchi!

Tov. I. Flueras. La astă pot să obiecțe atâtă, că deși se spune că n'există în lume trăire mai mare, ca a lui Lenin, poate doar a țărului, deosebire însă totuși poate să fie într-acestea două și anume: ce scop servește dictatura țărănimii și ce scop urmărește dictatura lui Lenin.

Probabil sunteți cei mulți convingiți, că noi n'am aprobat niciodată felul de a lucră al lui Lenin, deși scopul lui este că se poate de mareț și înălțător pentru omenire. Dar fără să mă provoc la atitudinea partidelor socialiste din străinătate, pot spune că tață de ce am hotărât la Alba-Iulia, toți muncitorii români își vor face datoria și de aceea nu trebuie să ne acuzăți, că printre noi ar fi trădători.

O voce: Da, Lenin și Trotchi!

Tov. I. Flueras. La astă pot să obiecțe atâtă, că deși se spune că n'există în lume trăire mai mare, ca a lui Lenin, poate doar a țărului, deosebire însă totuși poate să fie mai multă și mari interese. De aceea, domnilor, aș putea face observări chiar și d-lui Goga, care în partea fost și just. Nu ni se poate aduce invinuirea, că n'am luptat pentru cauza românească de atunci de când luptă partidul național. Noi luptăm de atunci de când existăm ca partid. Dar dacă n'am existat mai de mult, astă nu poate fi scris în favorul nostru. Dar trebuie să spunem că și acolo, unde am căutat să ne afirmăm, solgăbirăul român ne-a apăsat și pe noi mai mult decât unghuri. Noi nu așteptăm nici un sprinț de d-voastră, dar așteptăm ca toată lumea să fie mai cu înțelegere. Firește, se vor întâmpla nedreptăți și din partea d-v. și vor obveni greșeli și din partea noastră. Se cuvine, ca acestea să le aplaneze bărbății conducători, căci atunci masele nu se vor inversa. Domnilor, pot să declar aici, că desnu suntem în deplin acord cu d-voastră, dar pâna acum am făcut și unii și alii concisiuni și așa în sfârșit ne-am făcut datorință.

Aceasta nu înseamnă însă, că veșnic trebuie să lucrăm împreună. Avem cauză acum cu hotărârea dela Alba-Iulia. D-voastră o înțelegi într-un fel, iar noi o înțelegem altfel.

Se poate că aveți dreptate, dar noi așa am înțeles-o atunci și așa o înțelegem și acum.

Masele noastre așa au înțeles-o și așa o înțeleg și acum. Ni se despărță deci drumurile, ceeace nu înseamnă însă că în anumite împrejurări nu se vom putea întâlni iarăși. Dar noi și în afară de d-voastră ne vom face datorință și ca români și ca socialisti.

Cred, că nu e nevoie de loc, ca să fim iritați. Dacă dezvoltarea firește să intre într-o colo, ca muncitorii să capete drepturi, mai cu seamă nu are rost să vă opuneti cu forță brutală acestor curente, care nu vreau decât numai binele și fericirea omenirii. Prin urmare, în interesul progresului și al umanității vă rog să fiți mai calmi și cred că ar fi mai bine. Sunt sigur că ne vom mai întâlni noi în Constituția, în parlament și ne vom face fiecare datorință după puterile și pricepera sa.

Ne facem imputarea, că suntem conduși de idealul internațional! Ce înseamnă internaționalismul? La nici un caz nu înseamnă trădare de neam. Domnilor, noi în tot cazul vrem binele și fericirea neamului nostru și credem, că facem mai bine, dacă nu afățăm poporul nostru contra altor popoare. Aceasta este internaționalismul nostru, Astăzi chestia națională a noastră s'a aplană. Dar, domnilor, iunckerii din Germania, tot naționaliști și ei, vorău să pună sub jugul lor toată lumea.

POLITICA

INTERNA

Partidul național se reorganizează. Membrii Marelui Sfat, care sunt totodată și membrii partidului național român, s'au întrunit zilele trecute într-o conferință de partid la Sibiu, spre a hotărî asupra reorganizării partidului lor, pentru a legea alegerile care vor urma să poată fi organizate în mod automatice înainte de anul următor. S'a primit un plan de organizare, care, după cum se spune, va porni dela sate, unde se vor forma cluburi sătești.

Conferința a proclamat de președinte al partidului național pe d-l Iuliu Maniu. S'a ales apoi o comisie de 11 membrii, care va conduce lupta electorală a partidului, mai bine zis va împărăti mandatele între nemunărați aspiranți, căci de o adevărată luptă electorală între împrejurările de aici, cu stare de asediul, nu va prea fi vorbă.

S'a mai hotărît de altfel ca la alegerile acestea să se candideze numai români de dincoaci de Carpați, pentru a astfel să se poată împiedica năvălirea partidelor politice din Tară la noi.

Episcopii au declarat și ei că intră în partidul național român.

*

Intregirea Consiliului Dirigent.

În ședința de Luni a Marelui Sfat, au fost aleși ca membrii ai Consiliului Dirigent d-nii Mihail Popovici și Tiberiu Bredeceanu, care vor ocupa locurile tovarășilor noștri Jumanca și Flueras.

EXTERNA

Restaurarea Habsburgilor în Ungaria. Din Budapesta vine stirea că acolo s'a produs o nouă lovitură de stat. Jandarmii unguri (?) au arestat guvernul socialist al lui Peidl, în locul căruia Arhiducele Iosif, care și-a luat titlul de guvernator al Ungariei, a numit un nou guvern sub președinția unui anumit neconoscut Friedrich. Totul se spune că s'a întâmplat din libera (!) voință a poporului maghiar. Cunoaștem cu mult mai bine ceeace s'a întâmplat după culise, ca să apreciem după merit afirmația că »totul s'a făcut din libera voință a poporului maghiar.«

Acest nationalism îl desaprobăm, ne este scărbă de el.

Ei, domnilor, nu vreau să argumentez mai departe. Noi hotărîrea dela Alba-Iulia o tinem de sfântă și vrem să lucrăm pentru înfăptuirea ei în întregime. Votul femeilor și votarea proporțională formează părți esențiale ale credeștilor noștri politici și în sensul acesta vom să lucrăm mai departe. Suntem conviniți că facem bine ceea ce facem.

Dacă Marele Sfat este de altă convingere cu această noi ne vom face datorință, și în mod sărbătoresc ne vom trage consecințele naturale ale acestei ținute. (Apăuse în stânga).

Cum se face reforma agrară.

Note critice

După reforma electorală a urmat la ordină de zi Marele Sfat a două reformă: reforma agrară.

Chiar de am trece cu vederea acea elasticitate ce se dă prin proiectul legei agrare expropriilor, și ne-am face că nu înțelegem ce se spune în § 2, p. 1, care sună: „Se vor expropria în întregime”, și ce vrea să zică în același paragraf p. 2, care sună: „Se vor putea expropria” și am trece cu vederea și acelă multă „dacă imprejurările permit”, ori „se va putea” și căte altele ce dă legei un aspect de băsică pe care o poti umbla și scade după buna sau reaua voință, ori să zicem mai clar — după sentimentul facultativ al aceluia care o va aduce la îndeplinire, — de am trece peste toate acestea și am discută numai punctul 4 din § 2, vom vedea îndată că legea nu se conformează cu „expunerea de motive”.

Punctul 4 din § 2 sună: „Se va putea expropria din terenurile cultivate ale tuturor proprietăților rurale, oricare ar fi proprietarul lor și oricare ar fi capacitatea lor juridică sau caracterul imobilului expropiat parte din întrecoare peste 500 (cincisute) jug. cat. Sub acest maxim și până la 200 jug. cat. exproprierea se va face proporțional după cheia de 20%, așa însă că cel puțin 200 jug. cat. să rămăne scutite”.

Va să zică, vor rămâne moșii de 200—500 jugăre, iar după § 5 vor rămâne și 1000 jugăre, dacă un copil ar urmă studii agronomice, conform datei din acel §. Adaogând la aceasta și dreptul femeii ca coproprietățară a unei unități de moșie (vezi § 7), și vom vedea că se pot stocură moșii de căte 1500 jug. cat. neexpropriate.

200 jugăre, 500, 1000, ori 1500 jugăre cat. e o proprietate mare, la care își trebuie brațe ca să le cultive. De unde vor lău proprietarii aceste brațe, când după expunerea de motive a legii, pământul va trece în mâinile acelora, cari il pot cultivă și nu acelora cărora le servește numai ca mijloc de exploatare?

Vor lucră ei singuri atâtă intindere de pământ? Nu le e teamă că se vor prăpădi de atâtă muncă?

Apoi fiecare popă e în drept să-si rețină 32 jugăre (cantorul învățător numai 16). Oare le va lucra popa aceste jugăre? Pentru că în expunere stă negru pe alb:

„Pământul urmând să fie un teren de plasare a muncii, un mijloc de producție — trebuie dat acelora, care îl pot cultivă și nu acelora cărora le servește numai ca mijloc de exploatare. Fîrul conducător al întregului proiect de reformă agrară este dar acea convingere social-economică, că pământul trebuie luat dela acela, care este numai mediat interesat în producția agricolă și dat aceluia care în urma proprietății munci prestate va fi chemat să-l dea dreptul întreagă roadă munciei sale”.

Au gândit care legiuitorii că plugarul când va căpăta atâtă pământ că îl trebuie lui pentru o gospodărie, va mai avea el vreme să-i lucreze și moșenii cele 200—500 ori 1000—1500 de jugăre și va lucra și popii cele 32 jugăre și căte altele? Ori din ceeace s-a visat că vor fi moșii „model”, nu vor deveni în realitate numai niște bărgâane pustii, părăginate? La aceasta nu s-a gândit legiuitorul, ori dacă s-a gândit, atunci de ce a mai spus acelle expunere de motive, citate mai sus?

Ce ne miră mai mult în acest proiect de decret-lege e că nu spune și aceea ce vrea să spie plugarul. Cât anume va căpăta el? Si pentru că n-o spune, vom aștepta cum se va vota legea, ca în urmă să așteptăm iară să vedem că va primi plugarul și după asta să facem și noi socoteala.

După un tablou vedem că pe teritoriile de sub administrația Consiliului Dirigent pământul s-a împărțit până acum în următorul mod:

	gospodării cu jug.	jug.
Sub 1 jugăr.	sunt 132.084	40.847
Dela 1—5 jug.	304.638	853.231
5—10	223.874	1.622.367
10—20	182.852	2.557.078
20—100	110.049	3.782.267
100—200	3.838	523.967
200—500	2.368	742.997
500—1000	1.031	323.967
dela 1000 în sus	1.198	4.026.951

Căți plugari sunt fără nici un jugăr, nu ne arată această tabelă, dar din ea putem să socotim că ar fi de împărțit vreo 4—5 milioane jugăre. (La căti oameni, astă n-o știm, dar am vrea să știm).

Socotind că pe aceste 4—5 milioane de jug. cat. sunt peste 2000 de proprietari, cari necare își va reține de la 200 până la 500 de jug. cat. ori și mai mult, întrebăm ce vor mai rămâne de împărțit?

Marele Sfat are să răspundă dacă plugarii vor rămâne fără pământ, iar moșenierii cu vre-o 2000 de moșii „model” părăginate, nelucrate.

G. G.

O artă proletără, care să fie superioară aceliei burghete, nu prea e de așteptat. Nu din proletariat, ci prin ridicarea proletariatului trebuie să se ievască o nouă epocă a artei.

Karl Kautsky.

Acet nationalism îl desaprobăm, ne este scărbă de el.

Ei, domnilor, nu vreau să argumentez mai departe. Noi hotărîrea dela Alba-Iulia o tinem de sfântă și vrem să lucrăm pentru înfăptuirea ei în întregime. Votul femeilor și votarea proporțională formează părți esențiale ale credeștilor noștri politici și în sensul acesta vom să lucrăm mai departe. Suntem conviniți că facem bine ceea ce facem.

Dacă Marele Sfat este de altă convingere cu această noi ne vom face datorință, și în mod sărbătoresc ne vom trage consecințele naturale ale acestei ținute. (Apăuse în stânga).

Cum se face reforma agrară.

Note critice

După reforma electorală a urmat la ordină de zi Marele Sfat a două reformă: reforma agrară.

Chiar de am trece cu vederea acea elasticitate ce se dă prin proiectul legei agrare expropriilor, și ne-am face că nu înțelegem ce se spune în § 2, p. 1, care sună: „Se vor expropria în întregime”, și ce vrea să zică în același paragraf p. 2, care sună: „Se vor putea expropria” și am trece cu vederea și acelă multă „dacă imprejurările permit”, ori „se va putea” și căte altele ce dă legei un aspect de băsică pe care o poti umbla și scade după buna sau reaua voință, ori să zicem mai clar — după sentimentul facultativ al aceluia care o va aduce la îndeplinire, — de am trece peste toate acestea și am discută numai punctul 4 din § 2, vom vedea îndată că legea nu se conformează cu „expunerea de motive”.

Punctul 4 din § 2 sună: „Se va putea expropria din terenurile cultivate ale tuturor proprietăților rurale, oricare ar fi proprietarul lor și oricare ar fi capacitatea lor juridică sau caracterul imobilului expropiat parte din întrecoare peste 500 (cincisute) jug. cat. Sub acest maxim și până la 200 jug. cat. exproprierea se va face proporțional după cheia de 20%, așa însă că cel puțin 200 jug. cat. să rămăne scutite”.

Va să zică, vor rămâne moșii de 200—500 jugăre, iar după § 5 vor rămâne și 1000 jugăre, dacă un copil ar urmă studii agronomice, conform datei din acel §. Adaogând la aceasta și dreptul femeii ca coproprietățară a unei unități de moșie (vezi § 7), și vom vedea că se pot stocură moșii de căte 1500 jug. cat. neexpropriate.

200 jugăre, 500, 1000, ori 1500 jugăre cat. e o proprietate mare, la care își trebuie brațe ca să le cultive. De unde vor lău proprietarii aceste brațe, când după expunerea de motive a legii, pământul va trece în mâinile acelora, cari il pot cultivă și nu acelora cărora le servește numai ca mijloc de exploatare?

Vor lucră ei singuri atâtă intindere de pământ? Nu le e teamă că se vor prăpădi de atâtă muncă?

Apoi fiecare popă e în drept să-si rețină 32 jugăre (cantorul învățător numai 16). Oare le va lucra popa aceste jugăre? Pentru că în expunere stă negru pe alb:

„Pământul urmând să fie un teren de plasare a muncii, un mijloc de producție — trebuie dat acelora, care îl pot cultivă și nu acelora cărora le servește numai ca mijloc de exploatare. Fîrul conducător al întregului proiect de reformă agrară este dar acea convingere social-economică, că pământul trebuie luat dela acela, care este numai mediat interesat în producția agricolă și dat aceluia care în urma proprietății munci prestate va fi chemat să-l dea dreptul întreagă roadă munciei sale”.

Au gândit care legiuitorii că plugarul când va căpăta atâtă pământ că îl trebuie lui pentru o gospodărie, va mai avea el vreme să-i lucreze și moșenii cele 200—500 ori 1000—1500 de jugăre și va lucra și popii cele 32 jugăre și căte altele? Ori din ceeace s-a visat că vor fi moșii „model”, nu vor deveni în realitate numai niște bărgâane pustii, părăginate? La aceasta nu s-a gândit legiuitorul, ori dacă s-a gândit, atunci de ce a mai spus acelle expunere de motive, citate mai sus?

Ce ne miră mai mult în acest proiect de decret-lege e că nu spune și aceea ce vrea să spie plugarul. Cât anume va căpăta el? Si pentru că n-o spune, vom aștepta cum se va vota legea, ca în urmă să așteptăm iară să vedem că va primi plugarul și după asta să facem și noi socoteala.

După un tablou vedem că pe teritoriile de sub administrația Consiliului Dirigent pământul s-a împărțit până acum în următorul mod:

	gospodării cu jug.	jug.
Sub 1 jugăr.	sunt 132.084	40.847
Dela 1—5 jug.	304.638	853.231
5—10	223.874	1.622.367
10—20	182.852	2.557.078
20—100	110.049	3.782.267
100—200	3.838	523.967
200—500	2.368	742.997
500—1000	1.031	323.967
dela 1000 în sus	1.198	4.026.951

Căți plugari sunt fără nici un jugăr, nu ne arată această tabelă, dar din ea putem să socotim că ar fi de împărțit vreo 4—5 milioane jugăre. (La căti oameni, astă n-o știm, dar am vrea să știm).

Socotind că pe aceste 4—5 milioane de jug. cat. sunt peste 2000 de proprietari, cari necare își va reține de la 200 până la 500 de jug. cat. ori și mai mult, întrebăm ce vor mai rămâne de împărțit?

Marele Sfat are să răspundă dacă plugarii vor rămâne fără pământ, iar moșenierii cu vre-o 2000 de moșii „model” părăginate, nelucrate.

G. G.

O artă proletără, care să fie superioară aceliei burghete, nu prea e de așteptat. Nu din proletariat, ci prin ridicarea proletariatului trebuie să se ievască o nouă epocă a artei.

Karl Kautsky.

Acet nationalism îl desaprobăm, ne este scărbă de el.

Ei, domnilor, nu vreau să argumentez mai departe. Noi hotărîrea dela Alba-Iulia o tinem de sfântă și vrem să lucrăm pentru înfăptuirea ei în întregime. Votul femeilor și votarea proporțională formează părți esențiale ale credeștilor noștri politici și în sensul acesta vom să lucrăm mai departe. Suntem conviniți că facem bine ceea ce facem.

Dacă Marele Sfat este de altă convingere cu această noi ne vom face datorință, și în mod sărbătoresc ne vom trage consecințele naturale ale acestei ținute. (Apăuse în stânga).

Cum se face reforma agrară.

Note critice

După reforma electorală a urmat la ordină de zi Marele Sfat a două reformă: reforma agrară.

Chiar de am trece cu vederea acea elasticitate ce se dă prin proiectul legei agrare expropriilor, și ne-am face că nu înțelegem ce se spune în § 2, p. 1, care sună: „Se vor expropria în întregime”, și ce vrea să zică în același paragraf p. 2, care sună: „Se vor putea expropria” și am trece cu vederea și acelă multă „dacă imprejurările permit”, ori „se va putea” și căte altele ce dă legei un aspect de băsică pe care o poti umbla și scade după buna sau reaua voință, ori să zicem mai clar — după sentimentul facultativ al aceluia care o va aduce la îndeplinire, — de am trece peste toate acestea și am discută numai punctul 4 din § 2, vom vedea îndată că legea nu se conformează cu „expunerea de motive”.

Punctul 4 din § 2 sună: „Se va putea expropria din terenurile cultivate ale tuturor proprietăților rurale, oricare ar fi proprietarul lor și oricare ar fi capacitatea lor juridică sau caracterul imobilului expropiat parte din întrecoare peste 500 (cincisute) jug. cat. Sub acest maxim și până la 200 jug. cat. exproprierea se va face proporțional după cheia de 20%, așa însă că cel puțin 200 jug. cat. să rămăne scutite”.

Va să zică, vor rămâne moșii de 200—500 jugăre, iar după § 5 vor rămâne și 1000 jugăre, dacă un copil ar urmă studii agronomice, conform datei din acel §. Adaogând la aceasta și dreptul femeii ca coproprietățară a unei unități de moșie (vezi § 7), și vom vedea că se pot stocură moșii de căte 1500 jug. cat. neexpropriate.

200 jugăre, 500, 1000, ori 1500 jugăre cat. e o proprietate mare, la care își trebuie brațe ca să le cultive. De unde vor lău proprietarii aceste brațe, când după expunerea de motive a legii, pământul va trece în mâinile acelora, cari il pot cultivă și nu acelora cărora le servește numai ca mijloc de exploatare?

Vor lucră ei singuri atâtă intindere de pământ